

การปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัย โดยใช้นิทานชุดหนูบัวลาย หนูสายพินนิสัยดี Cultivating Good Character Traits in Early Childhood through the Storybook Series "Nhoo Bualai and Nhoo Saipin with Good Habits"

วันทยา ทายิดา¹ และเยาวนุช ทานาม²

Wantaneeeya Thayida¹ and Yaowanuch Thanam²

Received: 3 มี.ค. 2568

Revised: 27 มิ.ย. 2568

Accepted: 28 มิ.ย. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัย โดยใช้นิทานชุดหนูบัวลาย หนูสายพินนิสัยดี โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น (Pre Experimental research) แผนการวิจัยแบบ One group pretest-posttest design และ 2) เปรียบเทียบคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัย โดยใช้นิทานชุดหนูบัวลาย หนูสายพินนิสัยดี ก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนบ้านหนองแสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 6 คน ใช้ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน ๆ ละ 30 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ชุดนิทานหนูบัวลาย หนูสายพินนิสัยดี และแบบสังเกตพฤติกรรมคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และหาค่าสถิติ t-test แบบ Dependent Sample

ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัย โดยใช้นิทานชุดหนูบัวลาย หนูสายพินนิสัยดี ส่วนใหญ่ เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรม การเล่านิทานทั้งหมด 8 เรื่อง 2 ด้าน ได้แก่ ความมีวินัย ความซื่อสัตย์ 2) ผลการเปรียบเทียบระหว่างคะแนน ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง การจัดกิจกรรมการเล่านิทานชุดหนูบัวลาย หนูสายพินนิสัยดีของเด็กปฐมวัย มีคะแนน พฤติกรรมคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัย (ค่าเฉลี่ยรวมก่อนการทดลอง = 7.82, ค่าเฉลี่ยรวมหลังการทดลอง = 13.16, ผลต่างคะแนน = 11.83 ซึ่งคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกัน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมคุณลักษณะ นิสัยหลังการทดลองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: เด็กปฐมวัย, คุณลักษณะนิสัยที่ดี, นิทานชุดหนูบัวลาย หนูสายพินนิสัยดี

¹ นิสิตปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: 64010589012@msu.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: yaowanuch.t@msu.ac.th

¹ A Master Student, Master of Education (Curriculum and Instruction) Early Childhood Education, Faculty of Education, Mahasarakham University, Email: 64010589012@msu.ac.th

² Assistant Professor, Ph.D., in Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University, Email: yaowanuch.t@msu.ac.th

Abstract

This research aimed to: 1) study the positive character traits of early childhood using the storybook series "Nhoo Bualai and Nhoo Saipin with Good Habits" through a pre-experimental research design using a one-group pretest-posttest design, and 2) compare the positive character traits of early childhood children before and after the experiment using the same storybook series. The sample group consisted of 6 early childhood children aged 5–6 years old, currently studying in Kindergarten 3, Semester 2, Academic Year 2023 at Nong Saeng School, under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2. The sample was selected through purposive sampling. The experimental period lasted for 8 weeks, with sessions conducted 3 times per week and 30 minutes per day. The research instruments included the "Nhoo Bualai and Nhoo Saipin with Good Habits" storybook set and an observation form for assessing positive character traits in early childhood. Statistics used for data analysis were mean, standard deviation, percentage, and dependent sample t-test.

The research results found that 1) Positive character traits in early childhood, fostered through the storybook series, were most prominently observed during the storytelling activities across all 8 stories, 2 areas were discipline and honesty. 2) A comparison between pre- experiment and post-experiment scores showed that the children's positive behavior scores significantly increased after the storytelling activities (pre-test mean = 7.82, post-test mean = 13.16, score difference =11.83. The pre-test scores were different from the post-test scores. Therefore, it can be concluded that the positive character traits of early childhood after the experiment increased significantly at the .05 level.

Keywords: Early childhood, Positive character traits, The Storybook Series "Nhoo Bualai and Nhoo Saipin with Good Habits

บทนำ

ปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงและเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมือง โดยเฉพาะความเจริญทางด้านวัตถุมีมากกว่าจิตใจ จึงก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้น การที่บุคคลขาดวินัยในตนเอง มีผลทำให้ขาดวินัยทางสังคมไปด้วย เนื่องจากวินัยในตนเองเป็นพื้นฐานในการควบคุมตนเองให้มีวินัยทางสังคม จึงควรมีการปลูกฝังวินัยให้กับทุก ๆ คน โดยเฉพาะเด็ก ความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาอุปนิสัยของเด็กให้เป็นผู้มีคุณลักษณะนิสัยที่ดี เพื่อจะได้เป็นรากฐานของการเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในภายภาคหน้า และในสังคมปัจจุบัน มนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมาก ย่อมจะต้องมีการเกี่ยวข้องติดต่อประสานสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอยู่ตลอดเวลา พฤติกรรมอันเป็นที่ยอมรับของสังคมที่อาศัยอยู่ การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณภาพ และมีความสุขประการหนึ่ง คือ การปลูกฝังในเรื่องของการมีวินัยในตนเองตั้งแต่วัยเด็ก เนื่องจากจะช่วยให้เด็กได้เตรียมตัวดำเนินชีวิตในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อัญชลี ศรีรักษา, 2551)

การใช้นิทานชุดหนูบัวลาย หนูสายพินนิสัยดี มาช่วยแก้ปัญหาคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัย นิทานมีจำนวน 8 เรื่อง คือ 1) หนูบัวลายรู้หน้าที่ ความมีระเบียบวินัย 2) หนูสายพินไม่ออกไปโรงเรียน ความมีระเบียบวินัย 3) หนูบัวลายกับความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย 4) ความประหมัดของหนูบัวลาย ความมีระเบียบวินัย 5) หนูสายพินหลงผิด ความซื่อสัตย์ 6) หนูสายพินผู้ชอบโกหก ความซื่อสัตย์ 7) หนูบัวลายผู้ซื่อสัตย์ ความซื่อสัตย์ 8) เก็บได้ให้คืน ความซื่อสัตย์ ซึ่งนิทานแต่ละเรื่องในชุด เป็นนิทานที่ส่งเสริมคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ความมีวินัย 2) ความซื่อสัตย์ เนื่องจากเมื่อเด็กได้ฟังนิทานแล้วจะเกิดความคิดจินตนาการร่วมกับตัวละครไปในทิศทางที่ดีขึ้น ยกตัวอย่าง เช่น เมื่อครูเล่านิทานเรื่อง “เก็บได้ ให้คืน” เด็กจะเกิดพฤติกรรมเชิงบวก คือ เมื่อเก็บสิ่งของได้ต้องนำส่งคืนเจ้าของ การเห็นอกเห็นใจ

ผู้อื่น ไม่น่าสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตน เมื่อเด็กได้ฟังนิทานทำให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้และจินตนาการไปกับเรื่องราวที่ได้ยิน ได้ฟังเป็นอย่างดี เพราะในขณะที่ครูเล่าครูสอดแทรกเนื้อหาให้เด็กได้พัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่ดีไปพร้อม ๆ กัน อีกทั้งวัยเด็ก เป็นวัยแห่งการเรียนรู้ และสามารถซึมซับประสบการณ์ได้อย่างรวดเร็ว ทำให้เด็กจดจำเนื้อเรื่องในนิทานได้เด็กมีพฤติกรรม คุณลักษณะนิสัยที่ดีสูงขึ้น เด็กรู้จักหน้าที่ของตนเอง รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย เด็กรู้จักการตรงต่อเวลา ปฏิบัติตาม กฎระเบียบข้อตกลงต่าง ๆ ในห้องเรียน และมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นการฝึกให้เด็กมีวินัยในตนเองเป็นสิ่งจำเป็น เพราะเป็นการช่วยให้เด็กรู้จักควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งการมีวินัยในตนเองนอกจากส่งผลให้บุคคล ที่รู้จักแล้วยังส่งผลให้ชุมชน สังคม ประเทศมีความสงบสุขเจริญก้าวหน้าเป็นสังคมที่มีคุณภาพ ดังนั้น จึงควรพัฒนาให้บุคคล มีวินัยในตนเองตั้งแต่เด็กและรักษาไว้อย่างต่อเนื่อง (บุญชม ศรีสะอาด, 2564) เมื่อประชาชนในประเทศรู้ระเบียบ กฎเกณฑ์ การมีวินัย ข้อตกลง ที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการให้บุคคลประพฤติปฏิบัติในการดำรงชีวิตร่วมกัน ย่อมอยู่อย่างราบรื่น มีความสุข ความสำเร็จ โดยอาศัยการฝึกอบรมให้ปฏิบัติตน รู้จักควบคุมตนเอง มีความสามารถในการควบคุมตนเองทั้งอารมณ์ และพฤติกรรมให้เป็นไปตามสิ่งที่ตนมุ่งหวังไว้ โดยเกิดจากความรู้สึกเห็นคุณค่าด้วยตนเองและสิ่งที่มุ่งหวังนั้น จะต้องเป็นสิ่งที่ นำความเจริญให้แก่ตนเองและไม่ขัดต่อระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม หรือละเมิดสิทธิของตนเอง ความมีวินัยเป็นหนึ่งในค่านิยม ของคนไทย 12 ประการ ตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้กล่าวถึงวินัยไว้ว่า มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การมีวินัยเป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังโดยเฉพาะวัยเด็กเป็นวัยเริ่มต้น เป็นวัยเตรียมตัวเพื่อสร้างความเจริญมั่นคงในชีวิต นำชีวิตสู่ความสุขถูกต้องและสมบูรณ์ การอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เหล่า ถ้าขาด ระเบียบวินัย ต่างคนต่างทำตามอำเภอใจ ความขัดแย้งและลักลั่นก็จะเกิดขึ้น ยิ่งมากคนก็ยิ่งมากเรื่องไม่มีความสุข การงานที่ทำงานจะเสียผล วินัยจึงเป็นสิ่งที่ใช้ควบคุมคน ให้คนเราใช้ความรู้ความสามารถไปในทางที่ถูกที่ควร คือ ทำคนให้เป็นคน “ฉลาดใช้” นั่นเอง (พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ, 2551) จุดเริ่มต้นของสถาบันทางสังคมที่ดีและบุคลากรที่ดีนั้น เริ่มต้นจาก เด็กนักเรียนในสถาบันการศึกษา เพราะการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้มองเห็นความสำคัญของวินัยที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็กปฐมวัยจึงได้กำหนดไว้ในวิสัยทัศน์ ว่าหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา อย่างมีคุณภาพ เป็นคนดี มีวินัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

กิจกรรมนิทานให้เด็กปฐมวัยเป็นกิจกรรมที่มีความเหมาะสมเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการเด็ก ช่วยสร้างบรรยากาศ เรียนรู้ที่ดีสำหรับเด็ก และเป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างจินตนาการให้กับเด็ก ดังที่ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2561) กล่าวว่านิทาน เป็นตำราของเด็กปฐมวัย เป็นสื่อที่ใช้ในการสนองความต้องการตามธรรมชาติของเด็กสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กทั้งทางด้านสังคม อารมณ์ คุณธรรม จริยธรรม ช่วยให้เด็กสามารถรับรู้และเข้าใจ ทำให้เด็กซึมซับสิ่งต่าง ๆ ได้ดีตามหลักการทฤษฎี ของ Piaget ว่าด้วยการคิดเพื่อพัฒนาความรู้ใหม่ โดยเฉพาะนิทานเป็นสื่อชนิดหนึ่ง ที่มีความใกล้ชิดกับเด็กแทบทุกวัยโดยเฉพาะเด็กปฐมวัย เรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ จะถูกกลั่นกรองออกมาเป็นนิทานในหลาย ๆ ลักษณะที่ผู้ฟังฟังแล้วเกิดความเพลิดเพลิน ให้ความรู้ ทักษะคิดตลอดจนการปลูกฝังค่านิยม ผู้ใหญ่จึงมักจะใช้นิทานเป็นสื่อที่ช่วยให้เด็กเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เกิดการเรียนรู้นิทานเป็นเรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมา โดยเชื่อว่าจาเป็นสื่อของการถ่ายทอดซึ่งไม่อาจบอกได้ว่าใครเป็นเจ้าของเรื่อง นั้น ๆ รู้แต่ว่าการเล่านิทานมีมาตั้งแต่ก่อนสมัยประวัติศาสตร์ และเป็นที่ยอมรับในหมู่ชนทุกชั้น นิทานจัดเป็นวรรณกรรมที่เก่าแก่ ที่สุดและเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ในทำนองเดียวกันการที่เด็กชอบสิ่งใดเด็กก็จะสนใจและกระทำสิ่งนั้นได้นาน นิทานจึงช่วย สร้างสมาธิเด็กให้ยาวนานขึ้นเด็กจะรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น ถ้านิทานเหล่านั้นได้รับการเสริมสร้างให้น่าสนใจด้วยเทคนิคใหม่ ๆ นิทานยังช่วยผ่อนคลาย อารมณ์และพัฒนาภาษา ปลูกฝังนิสัยที่ดีให้กับเด็กโน้มน้าวให้เด็กเปิดใจยอมรับพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็น ต้นแบบในการหล่อหลอมพฤติกรรมและบุคลิกภาพ

การจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยการจัดประสบการณ์การเล่นนิทานจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้าง การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมซึ่งเป็นการบอกถึงวิธีการคิดการตัดสินใจในการแก้ปัญหาของบุคคล นิทานเป็นส่วนหนึ่งที่มี

ความสำคัญต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก นิทานเป็นสื่อการสอนที่สามารถให้ความรู้ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึก ตื่นเต้น เบิกบาน เศร้าใจ กลัว และสนุกสนาน สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาวิชาการต่าง ๆ ได้เร็วมากถ้าเนื้อหานั้น มีความหมายที่เป็นรูปธรรมในจินตนาการของผู้เรียนโดยเฉพาะจินตนาการในนิทานที่สนุกสนาน นิทานเป็นกิจกรรมที่มี ประสิทธิภาพสูงในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน นิทานเป็นเครื่องมือที่ช่วยกล่อมเกลาพฤติกรรมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ไปในทางที่ดี โดยมีการสอดแทรกสิ่งที่พึงประสงค์ไว้ในนิทานเชิงคุณธรรม จริยธรรม นิทานคือเรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาตั้งแต่ สมัยโบราณเป็นการผูกเรื่องขึ้น เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และสอดแทรกคติสอนใจลงไปเพื่อให้ผู้ฟังเกิดจิตสำนึก ที่คล้อยตามนิทาน กิจกรรมการเล่านิทานถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะชั่วโมงนิทาน คือ ชั่วโมงแห่งความสุขของเด็กอนุบาล (ปริดา ปัญญาจันทร์ และชีวัน วิสาสะ, 2553) และเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กวัยนี้เป็นอย่างมาก การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมจะทำให้ เด็กสามารถค้นพบตนเองรู้จักสร้างมิตรภาพกับผู้อื่น สามารถเล่นละครหรือเล่นร่วมกับเพื่อน ได้เรียนรู้การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ในขณะที่เล่น หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน และจะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยนี้ได้เป็นอย่างดี นิทานสามารถ ถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ได้ และยังสอดแทรกคำสอนคุณธรรม จริยธรรม และการปฏิบัติที่ดีงามสู่ผู้ฟังได้ การเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย เพราะนิทานเป็นเรื่องของความบันเทิง ฟังแล้วเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้รู้เรื่องราวต่าง ๆ ที่แปลกใหม่ ได้ข้อคิดและคติเตือนใจ ตอบสนอง ความต้องการของเด็กไม่ว่าจะเป็นความอยากรู้อยากเห็น การยอมรับส่งเสริมความคิด ความเข้าใจ และการรับรู้ให้กับเด็ก เด็กที่ฟังนิทานประเภทใดแล้วเด็กสามารถเลียนแบบตัวอย่าง ในนิทานตามที่คุณเขียนนิทานจะชักจูงหรือกระตุ้นให้เป็นไปตามแนวคิดนั้น ๆ เช่น ตัวแบบในนิทานเป็นคนขยัน มานะ มีวินัย ปฏิบัติตามหลักของเบญจศีล เด็กก็จะแสดงออกด้วยการกระทำการพูด การเล่น ในลักษณะเดียวกันกับนิทานที่ได้ฟัง กล่าวว่า เด็กจะถูกกล่อมเกลาด้วยนิทานที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมจะทำให้เด็กเข้าใจความดีงาม สอดคล้องกับงานวิจัยของราชินี หลงขาว (2555) ศึกษาผลการเล่านิทานที่มีต่อการรับรู้ความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ โดยใช้นิทานมีการรับรู้ความมีระเบียบวินัย หลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์

จากเหตุผล และสภาพปัญหาที่กล่าวมา จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา การปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยที่ดีของ เด็กปฐมวัย โดยใช้ชุดนิทานหนูบัวลาย หนูสายพินนิสดี จะส่งผลให้เด็กมีคุณลักษณะนิสัยที่ดี เป็นพื้นฐานทางจิตใจให้มี คุณธรรม จริยธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และสังคมต่อไป อีกทั้งยังเป็นแนวทางให้ครูผู้สอน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปจัดกิจกรรมในห้องเรียนให้กับเด็กปฐมวัยได้

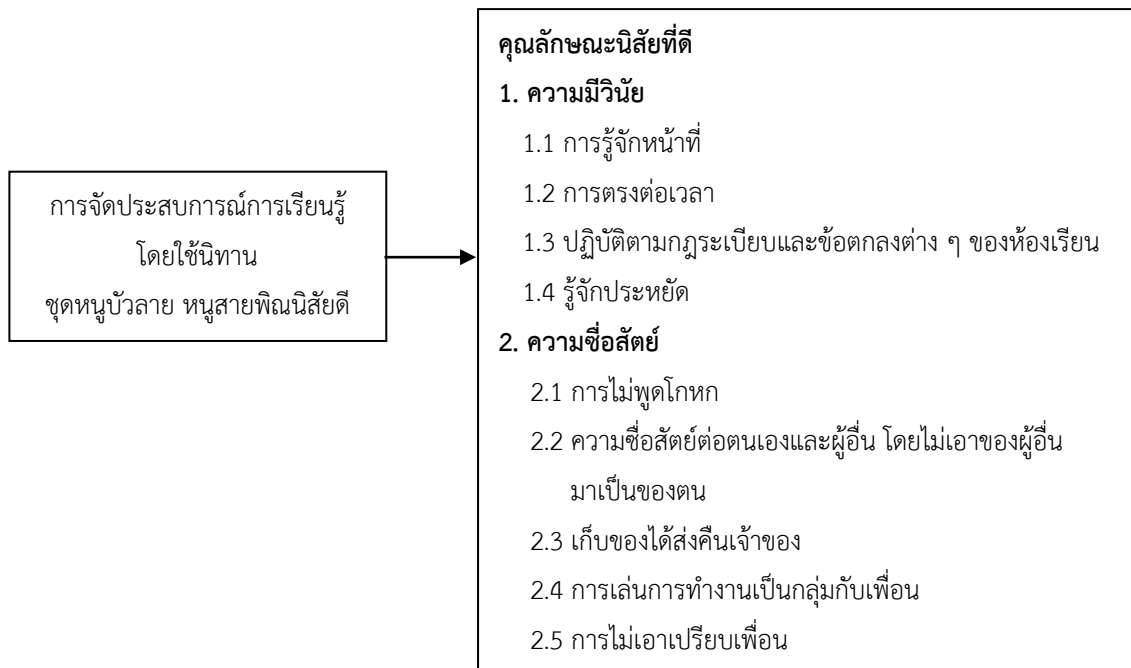
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัย โดยใช้ชุดนิทานชุดหนูบัวลาย หนูสายพินนิสดี
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัย โดยใช้ชุดนิทานชุดหนูบัวลาย หนูสายพินนิสดี ก่อนและหลัง

การทดลอง

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดโดยใช้เป็นแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดนิทานชุดหนูบัวลาย หนูสายพินนิสดี ซึ่งได้มาจากการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีการเลือกนิทานของ พรจันทร์ จันทิมล (2559), มาลี เสาร์สิงห์ (2555), วิจิตร อาวะกุล (2557), ดวงรัตน์ วาห์สะ (2554), กรมวิชาการ (2560), กฤตรินทร์ นิมทองคำ (2551) และตัวแปรตาม คือ คุณลักษณะนิสัยที่ดี 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความมีวินัย 2) ด้านความซื่อสัตย์ โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ต่าง ๆ ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยการปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัยโดยใช้นิทานชุดหนูบัวลาย หนูสายพินนิสดี

สมมติฐาน

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทาน โดยใช้นิทานชุดหนูบัวลาย หนูสายพินนิสดี มีคุณลักษณะนิสัยที่ดี สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัย โดยใช้นิทานชุดหนูบัวลาย หนูสายพินนิสดี มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการศึกษาพัฒนาในครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนบ้านหนองแสง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยมีนักเรียน จำนวนทั้งสิ้น 36 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 20 คน และนักเรียนหญิงจำนวน 16 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กนักเรียนชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนบ้านหนองแสง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยมีนักเรียน จำนวน 6 คน เป็นนักเรียนชาย 3 คน และนักเรียนหญิงจำนวน 3 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 เครื่องมือทดลอง ได้แก่ นิทานชุดหนูบัวลาย หนูสายพินนิสดี ที่สอดแทรกเนื้อหาด้านความมีวินัย และความซื่อสัตย์ ในแต่ละชุดประกอบด้วย 1) แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 2) นิทานชุดหนูบัวลาย หนูสายพินนิสดี มีทั้งหมด 8 ชุด ดังนี้

- ชุด 1 หนูบัวลายรู้หน้าที่ ความมีวินัย
- ชุด 2 หนูสายพินไม่เอากไปโรงเรียน ความมีวินัย
- ชุด 3 หนูบัวลายกับความรับผิดชอบ ความมีวินัย
- ชุด 4 ความประหยัดของหนูบัวลาย ความมีวินัย

ชุด 5 หนูสายพินหลงผิด ความซื่อสัตย์

ชุด 6 หนูสายพินผู้ชอบโกหก ความซื่อสัตย์

ชุด 7 หนูบัวลายผู้ซื่อสัตย์ ความซื่อสัตย์

ชุด 8 เก็บได้ให้คืน ความซื่อสัตย์

2.1.1 เขียนแผนการจัดประสบการณ์การปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัย โดยใช้นิทานชุดหนูบัวลาย หนูสายพินนิสัยดี

2.1.2 นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ นิทานชุดหนูบัวลาย หนูสายพินนิสัยดี ของเด็กปฐมวัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเพื่อหาดัชนีความเหมาะสม และความสอดคล้องของเครื่องมือทดลอง

2.1.3 หาค่าความเหมาะสมอยู่ระดับ 4.3 ระดับเหมาะสม มาก

2.1.4 นำแบบสังเกตคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัย ที่ได้ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญแล้วไปสังเกต คุณลักษณะนิสัยที่ดีกับเด็กปฐมวัย จำนวน 6 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยวิเคราะห์เป็นรายข้อ และหาความเชื่อมั่นของ แบบสังเกต

2.1.5 นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ แล้วไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่าง จำนวนหนึ่งครั้ง เพื่อหาข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง

2.1.6 นำไปทดลองใช้กับกลุ่มนอกตัวอย่าง (Try Out) ปรับปรุงแก้ไข จัดพิมพ์

2.2 เครื่องมือวัด ได้แก่ แบบสังเกตคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัย เป็นแบบสังเกตการแสดงออกของ พฤติกรรมของเด็กปฐมวัย มีจำนวนทั้งหมด 2 ด้าน ได้แก่ ความมีวินัย ความซื่อสัตย์

2.2.1 ความมีวินัย

2.2.1.1 การรู้จักหน้าที่ของตนเอง

2.2.1.2 การตรงต่อเวลา

2.2.1.3 รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

2.2.1.4 ปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อตกลงต่าง ๆ ของห้องเรียน

2.2.1.5 การรู้จักประหยัด

2.2.2 ความซื่อสัตย์

2.2.2.1 การไม่พูดโกหก

2.2.2.2 ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นโดยไม่เอาสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตน

2.2.2.3 เก็บของได้ส่งคืนเจ้าของ

2.2.2.4 การเล่นการทำงานเป็นกลุ่มกับเพื่อนได้

2.2.2.5 ไม่เอาเปรียบเพื่อน

2.3 นำแบบประเมินมาหาค่า IOC ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.4 นำแบบประเมิน Try Out

2.5 หาค่า P R และค่าความเชื่อมั่นแบบประเมิน KP (20) ได้แก่ แบบสังเกตคุณลักษณะนิสัยที่ดี ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.80 ซึ่งอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

แบบสังเกตคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัย เป็นแบบตรวจสอบ (Check list) จำนวน 3 ระดับ เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

3 คะแนน เด็กแสดงพฤติกรรมได้เป็นประจำสม่ำเสมอ

2 คะแนน เด็กแสดงพฤติกรรมไม่สม่ำเสมอ

1 คะแนน เด็กไม่แสดงพฤติกรรมเลย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง One-group pretest-posttest design ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันอังคาร และวันพุธ ใช้เวลาวันละ 30 นาที ระยะเวลา 10.00-10.30 น. รวม 24 ครั้ง

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่มทดลอง	Pretest	Treatment	Posttest
	T_1	X_T	T_2

ความหมายของสัญลักษณ์

T_1 Pretest แทน การสังเกตคุณลักษณะนิสัยที่ดี ก่อนการทดลอง

X_T Treatment แทน การจัดประสบการณ์การปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัย โดยใช้นิทานหนูบัวลาย หนูสายพินนิสดี

T_2 Posttest แทน การสังเกตคุณลักษณะนิสัยที่ดี หลังการทดลอง

3.1 ติดต่อโรงเรียนและครู เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และติดต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการตรวจสอบเครื่องมือทดลอง และเครื่องมือวัดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

3.2 ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ นิทานชุดหนูบัวลาย หนูสายพินนิสดีของเด็กปฐมวัย ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาดัชนีความเหมาะสม และความสอดคล้องของเครื่องมือทดลอง

3.3 ผู้วิจัยนำแบบสังเกตคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัย ที่ได้ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญแล้วไปสังเกตคุณลักษณะนิสัยที่ดีกับเด็กปฐมวัย จำนวน 6 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยวิเคราะห์เป็นรายข้อ และหาความเชื่อมั่นของแบบสังเกต

3.4 นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ แล้วไปทดลองใช้กับประชากร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งครั้ง เพื่อหาข้อบกพร่อง และนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง

3.5 นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบและแก้ไข แล้วไปดำเนินการทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 คน โดยดำเนินการสังเกตก่อนทำการทดลอง และหลังทำการทดลองตามแบบแผนการวิจัยคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัย ในชั้นเรียนตามปกติของโรงเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 วิเคราะห์หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือทดลองและเครื่องมือวัดโดยแสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง Index of Item-Objective Congruence เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรม

4.3 อำนาจจำแนกรายข้อของแบบสังเกตคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัย โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สัมพันธ์แบบเพียร์สัน Pearson Product-Moment correlation

4.4 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัยทั้งฉบับ ด้วยวิธีการ Kuder - Richardson จากสูตร KR-20

4.5 วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบคะแนนคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัยก่อน และหลังการทดลองโดยคำนวณจากสูตร t-test แบบ Dependent Sample

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติเชิงพรรณนา

1.1 ค่าเฉลี่ย

1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงวิเคราะห์เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item-Objective Congruence) โดยคำนวณจาก

$$IOC = \frac{\sum R}{N} \quad IOC = \frac{\sum R}{N}$$

โดยที่

2.1.1 RRR = คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ

2.1.1.1 หากเห็นว่าข้อคำถามวัดตรงตามจุดประสงค์ ให้ค่า +1

2.1.1.2 หากไม่แน่ใจ ให้ค่า 0

2.1.1.3 หากเห็นว่าไม่ตรงตามจุดประสงค์ ให้ค่า -1

2.1.1.4 $\sum R$ = ผลรวมคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญทุกคน

2.1.1.5 NNN = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 การวิเคราะห์อำนาจจำแนกของแบบสังเกต โดยใช้ Pearson Product-Moment Correlation

2.3 การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตโดยใช้สูตร KR-20

3. สถิติทดสอบสมมติฐาน

t-test แบบ Dependent Sample เพื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทดลอง

สรุปผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้ ผลการศึกษาคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัย โดยใช้นิทานชุดหนูบัวลาย หนูสายพินนิสัยดี แสดงผลดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าสถิติพื้นฐานของการสังเกตคุณลักษณะนิสัยที่ดี ด้านความมีวินัย และความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย (N=6, K=30)

คุณลักษณะนิสัยที่ดี	K	$\bar{X}$	ร้อยละ	แปลผล
ด้านความมีวินัย	15	13.66	91.06	ดี
การรู้จักหน้าที่ของตนเอง	3	3.00	100	ดี
การตรงต่อเวลา	3	2.83	94.33	ดี
ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	3	2.33	77.67	ปานกลาง
ปฏิบัติตามระเบียบข้อตกลงต่าง ๆ	3	2.50	83.33	ดี
การเล่นการทำงานเป็นกลุ่มกับเพื่อนได้	3	3.00	100	ดี
ด้านความซื่อสัตย์	15	12.71	84.73	ดี
การรู้จักประหยัด	3	2.17	72.33	ปานกลาง
ด้านความมีวินัย	15	13.66	91.06	ดี
การไม่พูดโกหก	3	2.33	77.67	ปานกลาง
ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น	3	2.83	94.33	ดี
เก็บของได้ส่งคืนเจ้าของ	3	2.83	94.33	ดี
ไม่เอาเปรียบเพื่อน	3	3.00	100	ดี
รวม	30	26.37	87.90	ดี

จากตาราง 2 พบว่า โดยคุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การรู้จักหน้าที่ของตนเอง และไม่เอาเปรียบเพื่อน (ค่าเฉลี่ย = 3.00 หรือ 100%) ส่วนคุณลักษณะที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ การรู้จักประหยัด (ค่าเฉลี่ย = 2.17 หรือ 72.33%) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 3 คะแนนรวมคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานชุดหนูบัวลาย หนูสายพินินิสัยดี (N=6, K=30)

คนที่	คะแนนรวม		ผลต่าง
	ก่อนทดลอง (30 คะแนน)	หลังทดลอง (30 คะแนน)	
1	16	27	11
2	14	27	13
3	16	26	10
4	14	26	12
5	15	27	12
6	15	28	13
รวม	90	161	71
คะแนนเฉลี่ย	15	26.83	11.83
S.D.	0.89	0.75	1.14

จากตาราง 3 พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรม การปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัยโดยการเล่านิทาน ชุดหนูบัวลาย หนูสายพินินิสัยดี ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.89 และหลังการจัดกิจกรรมการปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยที่ดี ของเด็กปฐมวัย โดยการเล่านิทาน ชุดหนูบัวลาย หนูสายพินินิสัยดี ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 26.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.75 โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.14

ตาราง 4 ตารางเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานชุดหนูบัวลาย หนูสายพินินิสัยดี

รายการ	คะแนนเต็ม	ก่อนการจัดกิจกรรม		หลังการจัดกิจกรรม		ผลต่าง		P
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
พฤติกรรมคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัย	30	15	0.89	26.83	0.75	11.83	1.14	P = .000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์ t-test แสดงให้เห็นว่าคะแนนคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัย โดยใช้นิทานชุดหนูบัวลาย หนูสายพินนิสดี ซึ่งมีประเด็นอภิปรายดังนี้

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะนิสัยที่ดี โดยใช้นิทานชุดหนูบัวลาย หนูสายพินนิสดี ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นประกอบด้วย แผนการจัดประสบการณ์การเล่นนิทาน ชุดหนูบัวลาย หนูสายพินนิสดี และนิทานส่งเสริมคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัย มีคุณลักษณะนิสัยที่ดีขึ้น สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่า ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมด้วยชุดนิทานหนูบัวลาย หนูสายพินนิสดี เด็กเกิดพฤติกรรมคุณลักษณะนิสัยที่ดี กล่าวคือ เด็กฟังนิทานที่ครูเล่าอย่างมีความสุข อารมณ์ดี และเกิดพฤติกรรมคุณลักษณะนิสัยที่ดี การมีระเบียบวินัย การมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และผู้อื่น ไม่เอาสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตน เนื่องจากในเนื้อหาของนิทานสะท้อนถึงคุณลักษณะนิสัยที่ดี และเมื่อเด็กได้ฟังนิทานแล้ว จะเกิดความคิดจินตนาการร่วมกับตัวละครไปในทิศทางที่ดีขึ้น เช่น เมื่อครูเล่านิทานเรื่อง “เก็บได้ให้คืน” เด็กจะเกิดพฤติกรรมเชิงบวกคือ เมื่อเก็บสิ่งของได้ต้องนำส่งคืนเจ้าของ การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไม่นำสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตน ซึ่งการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็กทำได้โดยการใช้กิจกรรมเข้าช่วย เช่น การเล่นเกม ร้องเพลง การอ่าน ดูภาพยนตร์ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของศศิพันธ์ นิลจันทร์ (2560) ผลของการจัดกิจกรรมเล่นนิทานที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยในชุมชนแออัดคลองเตย การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงระดับคะแนนพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยในชุมชนแออัดคลองเตย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานในแต่ละช่วงสัปดาห์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชายหญิงที่มีอายุระหว่าง 3-4 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 สุ่มแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) การทดลองใช้เวลา 8 สัปดาห์ละ 3 วัน ๆ ละ 35 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดกิจกรรมเล่นนิทานหนังสือภาพ และแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัย โดยใช้นิทานชุดหนูบัวลาย หนูสายพินนิสดี คะแนนคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยรวมก่อนการทดลอง = 7.82 ค่าเฉลี่ยรวมหลังการทดลอง = 13.16 ผลต่างคะแนน = 11.83 ซึ่งคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกัน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมคุณลักษณะนิสัยหลังการทดลองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมด้วยชุดนิทานหนูบัวลาย หนูสายพินนิสดี ส่งเสริมให้เด็กมีคุณลักษณะนิสัยที่ดีสูงขึ้น สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดกิจกรรมด้วยการเล่นนิทานให้เด็กฟังนั้น ทำให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้และจินตนาการไปกับเรื่องราวที่ได้ยินได้ฟังเป็นอย่างดี เพราะในขณะที่ครูเล่าครูสอดแทรกเนื้อหาให้เด็กได้พัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่ดีไปพร้อม ๆ กัน อีกทั้งวัยเด็กเป็นวัยแห่งการเรียนรู้และซึมซับประสบการณ์ได้อย่างรวดเร็ว ทำให้เด็กจดจำเนื้อเรื่องในนิทานได้ และนำมาปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และการส่งเสริมคุณลักษณะที่ดีของเด็กปฐมวัย ควรมีการส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กรู้จักการมีระเบียบวินัย การทำงานแบบเป็นกลุ่มร่วมกัน ไม่ว่าการเรียน การเล่น หรืออื่น ๆ เพื่อฝึกให้เด็กรู้จักฟังเพื่อน ยอมรับและรักเพื่อน เด็กจะเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคม โดยมีแบบอย่างจากตัวแบบที่เด็กยอมรับอาจเป็นคนจริง ๆ การแสดงบทบาทสมมติ การเล่นนิทาน หรือตำนานต่าง ๆ ถ้าเด็กได้รับการฝึกให้ ความร่วมมือ ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง จะนำไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อไปในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของแบนด์ ที่อธิบายว่า การเรียนรู้โดยการสังเกต หรือการเลียนแบบ ดังนั้นขณะที่เด็กฟังนิทานจากครู เด็กจึงเกิดพฤติกรรมการสังเกต เรียกว่า “การเรียนรู้โดยการสังเกต” หรือ “การเลียนแบบ” กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวอยู่เสมอ สอดคล้องกับการศึกษาของ Bandura (1986) การเรียนรู้เชิงสังเกต (Observational learning) ที่อธิบายว่าการเรียนรู้เกิดจากการเลียนแบบการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การเล่นและทำงานกับเพื่อน การปฏิบัติตามกฎระเบียบ และข้อตกลงต่าง ๆ ทำให้รู้จักการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น การเห็นอกเห็นใจผู้อื่นพบว่าสาเหตุที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนรู้ด้วยการสังเกต คือ ผู้เรียนจะต้องเลือกสังเกตสิ่งที่ต้องการเรียนรู้โดยเฉพาะ และสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ผู้เรียนจะต้องมีการเข้าใจ (Encoding) การรู้จักบทบาทหน้าที่ของตน การตรงต่อเวลา ผู้เรียน

ต้องสามารถที่จะสรุปว่า การเรียนรู้โดยการสังเกต เป็นกระบวนการทางการรู้คิด (Metacognitive) หรือพุทธิปัญญา (Cognitive processes) ดังนั้นเด็กที่ได้ฟังเรื่องราวจากนิทานที่ครูเล่าจึงต้องการเลียนแบบพฤติกรรมตามตัวละครในเรื่อง รู้จักการมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น เป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational learning) หรือการเลียนแบบจากตัวแบบ (Modeling) และถือว่าการเรียนรู้ก็เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ที่มีอิทธิพลต่อกันและกัน ดังนั้นเด็กที่ได้ฟังนิทานจากครูจึงมีลักษณะนิสัยที่ดีสูงขึ้นในการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมที่ดีของเด็กปฐมวัย บุคคลที่เกี่ยวข้องควรเป็นแบบอย่างที่ดี และควรเลือกสรรแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กด้วย วัยนี้เป็นวัยแห่งการเลียนแบบ นอกจากนี้ นาทยา หกพันนา และคณะ (2565) ได้ศึกษาประสิทธิภาพรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร และความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย พบว่าการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของบุคคล คนที่มีอิทธิพลสูงแสดงออกโดยเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์เข้ากับผู้อื่นได้ดี รู้จักเห็นอกเห็นใจ เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นเป็นอย่างดี เมื่อเกิดปัญหากับชีวิตรู้จักจัดการกับปัญหาอย่างสร้างสรรค์นั่นเอง รวมทั้งเป็นผู้ที่มีความสามารถในการปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญพัชร พงษ์ช้างอยู่ (2560) ศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานต่อคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัย ซึ่งพัฒนามาจากทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bandura ประกอบด้วย 4 กระบวนการ คือ การใส่ใจ การจำ การเลียนแบบ การจูงใจ และได้รับการจัดกิจกรรมตามปกติ เครื่องมือการวิจัย คือ แบบประเมินคุณลักษณะนิสัยที่ดีสำหรับเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังได้รับส่งเสริมการจัดประสบการณ์ด้วยการเล่านิทานชุดหนูบัวลาย หนูสายพินนิสดี เด็กปฐมวัย มีคะแนนสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

การพัฒนานิทานชุดหนูบัวลาย หนูสายพินนิสดี ส่งเสริมคุณลักษณะนิสัยที่ดีให้เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัย ในด้านการมีวินัยและความซื่อสัตย์ ครูปฐมวัย หรือผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการจัดกิจกรรม และวิธีการจัดกิจกรรมให้ละเอียด เพื่อให้สามารถใช้ชุดนิทานได้อย่างมีประสิทธิภาพการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่ดีของเด็กปฐมวัย โดยใช้ชุดนิทานนั้นจะต้องเตรียมความพร้อม เช่น เนื้อเรื่องนิทาน สื่อประกอบการเล่า และเตรียมตัวเองให้พร้อมทั้งน้ำเสียงและท่าทางการเล่า

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำหลักการจัดวิทยามาใช้ร่วมกับชุดฝึกเพื่อเห็นแรงกระตุ้นให้เกิดการมีวินัยของเด็กปฐมวัย

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการมีวินัยในตนเองของเด็กก่อนเรียนเพื่อเป็นการณรงค์ไม่ให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยกับตัวแปรอื่น ๆ ทางด้านการมีวินัย ความซื่อสัตย์ เช่น การรู้จักหน้าที่รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย การประหยัด และการซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น หรือตัวแปรเกี่ยวกับปัญหาด้านพัฒนาการด้านต่าง ๆ เป็นต้น

2.4 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการนำชุดนิทานหนูบัวลาย หนูสายพินนิสดี สำหรับเด็กปฐมวัยไปใช้กับเด็กในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น ระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะ ป.1-ป.2 เนื่องจากเป็นวัยใกล้เคียงกับเด็กอนุบาล ทั้งนี้เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีให้เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2560). *การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านความรับผิดชอบและวินัยในตนเอง*. กรุงเทพมหานคร: ศุภสมาคมราชบัณฑิตยสถาน.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมไทย*. ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงศึกษาธิการ.
- กัญญพัชร พงษ์ช้างอยู่. (2560). ผลของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย. *วารสารวิจัยสุขภาพและการพยาบาล*, 36(3), 109–125.
- กฤตรินทร์ นิมทอง. (2551). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์ของนักเรียนโรงเรียนเซฟคอนเวนต์ กรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2561). *การเล่านิทานการศึกษาปฐมวัย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). มิตรสัมพันธ์กราฟิก.
- ดวงรัตน์ วาห์สะ. (2554). *พฤติกรรมความซื่อสัตย์ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- บุญชม ศรีสะอาด. (2564). *การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล* (พิมพ์ครั้งที่ 8). สำนักพิมพ์สุวิทย์สาส์น.
- ปรีดา ปัญญาจันทร์ และชีวัน วิสาสะ. (2553). *เล่านิทานอย่างไรให้สนุก* (พิมพ์ครั้งที่ 5). แพร่เพื่อนเด็ก.
- พรจันทร์ จันทิมล. (2559). การเล่านิทานสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนของลูกรัก. *วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ*, 4(1), 32–43.
- พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ. (2551). การศึกษาแนวคิดเรื่องความกตัญญูทศวิถีในลัทธิขงจื๊อผ่านหนังสือสี่เล่ม. *วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ*, 28(1), 255–287.
- รัชนี้ หลงขาว. (2555). การเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยระหว่างการจัดประสบการณ์ โดยใช้หนังสือนิทาน ผ่าชุดหนูมะลิเด็กดี กับการจัดประสบการณ์ตามปกติ. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 1(1), 107–114.
- มาลี เสาร์สิงห์. (2555). *คุณลักษณะนิสัยที่ดีในทัศนคติของผู้บริหารการศึกษาไทย: กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยขอนแก่น].
- นาคยา หกพันนา, สฤณี ศรีขาว, และนิราศ จันทจิตร. (2565). ประสิทธิภาพรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 5(4), 1845–1861.
- ศศินันท์ นิลจันทร์. (2560). *ผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยในชุมชนแออัดคลองเตย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Ear_Chi_Ed/Sasinan_N.pdf
- อัญชลี ศรีรักษา. (2551). *การใช้สารสัมพันธ์บ้านกับโรงเรียนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช]. <https://ir.stou.ac.th/handle/123456789/5073>
- Bandura, A. (1986). *Social Learning Theory*. Prentice-Hall.